

57

• ABEZE •
STRAUTS

• WALKĀ •
• J. RAUŠKAS • J. SEDVONS •

Maksā 2.50 Latw. n.

525697

Время рождения

ность

во

жбы

гий

ы о личности

ики и их адреса

жбы

L 66-2
37

ve

12

L
4

Strauts

ABEZE

Sastahdijis

J. Stiprais

Walkā, 1919.

J. Rauskas, isdewums

L-

I. V. B.
№ In. 6724

0301011413

28

Drukāts J. Kauffas drukatavā Rīgā, Kungu ceļā Nr. 13.

1.

a a l l

a la

2.

f

fa la la fa

3.

f h

fa fa a fa la fa

fa fa, fa la fa

4.

p /

pa fa la pa lap fa pa fa fa
la pa fa fa la

5.

e e

pe le el le ap se pe fa
pe le fa fa

6.

u u

u pe pu pa
fu la fu le
la fu pa fa fu

7.

o o

o la o ja fo ja fo pa
fo lu o lu

8.

r r

ro fa ra ja o re a ja ra
ro fu a lu ar fo fu

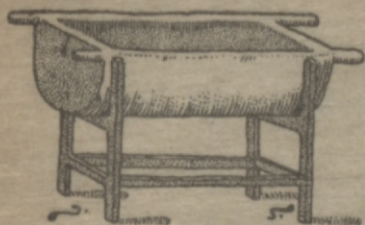
9.

t /

te fa ta je
ta pa ro ta te le tu pe le
ap ja lu tef u pe

10.

b /

ab ra bu te
bul ta lu ba

bal ta te le pra șa la pu

11.

i /

ri pa ir be ri ba pi le
te ir la ba șa le

12.

i /

ja ka șa ja ri ja
le ja șa ja
tu li fi ro fu ap
șa ju

13.

g *g*

eg le go ba gu ba
po ga ro ga

tu pir fi ra ga po gu; bul ta
ir a fa.

14.

m *m*

mal fa ma ti mu te mi ga
fo ma mu gu ra

mal fa ir ga ra; mil ti ir
fa mal ti.

15.

U u

li ni na mi na gi
jal na man ta
ma na tin te ir mel na.

16.

S s

namš ja kaš ja laš
a kaš a ja kaš ga laš
la paš bi ra no fo ka ga lot nes.

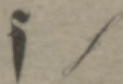
17.

D d

pa par de de ja
do be lo de fo de
ma na a da ta ir a ja
o di un dun du ri
li do.

18.

je me ne ja ri so bi
ju tiš

fa ja fa ja se mi ar na gu; ši le ne
ir ši la o ga.

19.

ai ai

ai taš lai pa lai me pai pa la
eš ne šu ai ruš uš u pi

au *au*

au fa au ja au fiš au di auf le
ga nam jau ni au ti; au fa no lau ja
fo fu

ei *ei*

lei tiš ei ta tei fa
rei še rei bums

ta gad dar bam bei gaš; mei taš
at ne ša mei jaš.

22.

ui *ui*

pui fa pui ſis mui ta
fui liſ

pui fa ga na lo puſ; aiſ u peſ aug
ſmui dra eg le.

23.

ee *ee*

ee la pee re tee fa lee ta bee te
pee lo ga iſ au ga fu pla lee pa.

f *h*

fil da fe pa pu fe
fa fiš fi me ne

fa fa fe pai a ši na gi; pui fa ne ja
lee lu fi pi uš u pi.

st *h*

sti ga šta bu le pa šta la štu te štir na
pa šta la fa ra jaš pee šta ba;
mei ta no pir fa što pu o gu.

26.

h h

pi le pih le me le meh le la pa lah pa
fe pa feh pa sti ga stih ga

jai me fuh la uf fu la la bi bu;
pee luh fo meh li, lai ne to pi par
me li.

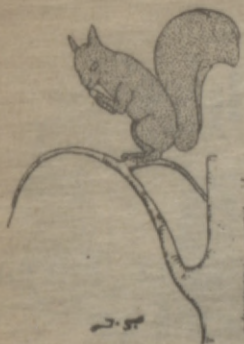
27.

z z

zuh las ze pu re mu za zau rums
zah lis zir ze nis

puh zei lee las a zis; zih ru lim pee zas
o las; pui kam zau nu ze pu re.

w *w*

wah we re wi sta wel we
wir we weh stu le

wah we re le za no fo fa uf fo fu; wee na
pa ga le ne deg; tehws raf sti ja weh stu li.

fch *fch*

fchuh pot nes pee fchi
fwee fchi fchuh nis
mau rinfch

gai lim a fi pee fchi; fwej nee li no keh ra fe fchus
fu fchus; faim neeks tai fa fchuh nim dur wis.

di *ll*

dfir na was da dñis
dkehr we dse nis dseljs

dfim te ne kat ram dahr ga; no dfih pa reem a da
zim dus; dse nim rai bi swahr ti.

g *g*

gi me ne neh gis
ge fis fu gis
we gis

pa re gis pa re go ja nah lo schas lee tas un ge fis
at de wa pa re gim we gi; fu gus tai sa no lo ka
un no dseljs.

32.

U U

nir ga te zi na
 tau rinſch en ge liſ
 zi bi na

fa kis naud; kai mi na ju ni ja bai di ja fu me li nu;
 dſeh rajs eet pa ze li nu gen ge ru gen ge reem.

33.

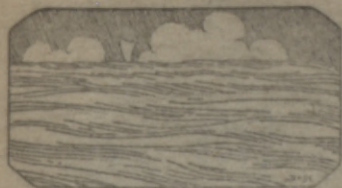

I /

lau diſ laun da riſ
 pel na blo da

uf ze ka ſo ti lee li dub ki; zah li behg no
 wa na ga.

34.

r *r*

juh ra fa rote
bu ra warsch

fa ra wih ri stahw ap ja wu fa ro gu; warsch
ir dahr gaks par dsel si; kalsé ar ar jaim nee fa
ar flu.

35.

tſch *tſch*

tſchee fu ri tſchau ma la
tſchi gans tſche murs

bes deli ga tſchi wi na; u pi te tet tſcha lo da ma
lih fu lo tſchu pa lih tſcheem; ſkro ders no pir fa
tſchet rus du tſchus po gu.

36.

dſch *dſch*

dſchin dſcha la wa dſchi
da dſchi ſpra dſchi

bes de li ga wi dſchi na; uſ kah po steem ſpra dſchi
mu dſchet mudſch; uſ gal da tſche tri wa dſchi.

37.

ſch *ſch*

ſchogs ſcha ga ta ſchur ka ſchof liſ
ſchuh pa

ſcha ga ta tup uſ ſcho ga; pui ka uſ leef fir gam
gro ſchu; bree ſchi ir me ſcha lu ſto ni.

38.

f *f*

fon tanſ flin te ſo fa
fa ra fe

o fi zee ri dſer ka fi ju; a fel ſi ni ir gabr di;

à è ì ù

tehws fkal die mal lu,
 mah te mih zis mai fi;
 tà wa dsi dfen, tà
 wa dsi leen; gald neeks
 jah gè un eh we lè;

behr ni da bjis reef stus un ah bo lus; ja kis
 lez zil pu zil pàm; scho deen kalys at we dis
 we fu mu see na, rih tu winsch at we dis ah bo li nu.

â ê î û

a la ir dsi la, a là
 aufsts uh dens; u pes
 uh dens tel, u pès dsih wo
 weh schi; tehws aif brau za

uf tir gu un no pir ka tir gû fir gu.

mu scha ee sti ga me dû; i sta bâ ang pu kes;
 wil ki dsih wo lee los me schos; seh nam reef sti
 ze pu rê; si wis miht uh de ni; lo pi stahw
 kuh tis; brau zejs ee luh ja le dû; see mâ lau ki
 un fo ki pahv klah ti ar fnee gu.

u u U U

Uvite.

Uvite pavasari pahrpluhst. Uhdens apnem klajumus un meschus. Uhdenti peld ledus gabali. Us ledus sejni jaslapina kahjas.

w w W W

Wista.

Bezai wistai masi zahleni. Wina dsihwo ar teem pagalmā. Wisur zahleni tel mahtei lihds. Wini mekle sew baribu. Wakarā wista gulda zahlus sem saweem spahrneem.

m m M M

Weitenes.

Weitenes palihds mahtei mahjas darbds. Mahte wakaros ada. Weitenes tin dsijas. Masais brahlis sehds us grihdas un rotalajas ar faki.

44.

Mahte mana mahmulina.

Mahte mana mahmulina
Mani masu audsinaj';
Mahte pate dublūs brida,
Mani neša rožinā.

Lautas dzeefma.

45.

u " N N

Needras.

Needras aug uhdeni. Upēs un ešeros ap needrām labpraht dšihwo šiwis. No needrām sehni taiša stabules. Needrām ašas lapas. Neusmanigi needras pluhzot war šagrāisit rošas.

46.

t / Z T

Tihrumš.

Tihrumu tehws ar, un ežē. Te winsch sehj rudenos rudšus un kweešchus. Tee isaug un nobreešt tikai nah-

koščā wafarā. Dos jauz par seemajcem. Meeschus un
ausas tehws sehj pawafari. Tee eenahkas un nogata-
wojas tajā pašchā wafarā. Winus jauz par wafaraju.

47.

v *u* **V** *U*

Pawafars.

Pawafars atnahzīs. Bum-
puri raisas un lapas plaulst. Pehz
aufstas seemas spihd filta šaulite.
Dihrumā dšen wagu arajs un
biršē atštan gana stabule.

48.

a *ā* **A** *Ā*

Awots.

Awota uhdens wehjs un šlaidrs. Ap awotu aug
tupla šahle un seed pukēs. No awota uhdens tek uš
upiti. Awots atšpirdšina dašču išlahpušču zelineeku un
tuštoni.

49.

Tautas džeefma.

Arajs ara kalninā,
Awots tek lejinā;
Neruhkst maišes arajam,
Ne uhdena awotam.

50.

i i S S
/ i S S

Irbe.

Irbe taiša ligšdu semē. Wina wadā sawus behrnus,
kā wista zahlus. Irbuleni tek loti weikli. Ja puikas
taišas winus kert, tee isklīst uš wišām pušēm un ruh-
pigi paslehpjas. Jaunās irbes paleek pee wezakeem leelu
laiku ari tad, kad winas isauguščas un mahļ lidot.

51.

Tautas džeefma.

Irbe sawu zetulinu
No skujinas darinaja;
Man darina mahmulina
No šarkana dšihparina.

3 3 Z

Zufurs.

Zufuru taija no zutura needrām un beerēm. Zutura beetes un needras neaug pee mums, bet fīltakās semēs. Pēe mums tadeht ari naw zutura fabriku. Zufurs ir baribas un garschas weela. Wīnu leeto pee ehdeeneem un dsehreenieem.

f k R K

f R

Kalejs.

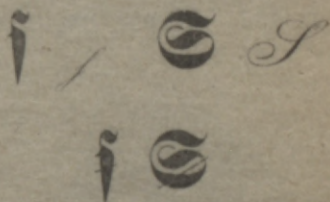
Kalejs strahdā jmehdē no agra rihta lihds wehlam wakarān. Wīnsch nokarsē uguni dselji gluschi jarlanu un kal to uš laktas ar wejeru. Kalejs aplal ratus un ragawas, peelee fūrgeem pakawus, taija zirwus un jekumus. Kelschus un atshlgas ari kal kalejs.

54.

Tautas dzeefma.

Kur tu nehmi to dzeefminu,
 Kas aztinas flapinaja?
 Kur dsirdeji to wahrdiau,
 Kas tif s'chegli firdi fkan?

55

Skola.

Skolas namam weenā pušē dahrsē, otrā pagalms.
 Pagalmā behrni f'kaida un rotalajas. Skoleni pehz
 f'wana nofehstas klasē katrs jāvā weetā. Kad eenahf
 f'kolotajs, behrni peezeļas un pakļanas. Skoleni mahzas
 deewwahrdus, rehina, laja dseed, raksta un fihmē.

56.

Tautas dzeefma.

Sidrabina upi bridu,
 Selta kurpes kahjinā;
 Sidrabs tezej tezedams,
 Seltē pa wirfū lidinaj.

57.

1 1 2 L 1 2

Leepa.

Leepas aug dahrsos un mešhos. Leepas foks ir mihksts. No wina taiša karotes, zibas, blodas un zitus traunkus. Leepai beesā sikhsta mīsa. To plehsh luhkos. No luhkeem pin wihses. Leepas seedos bites eet pehz medus. Leepas seedus mehš lašam tehjai.

58.

Tautas dseefma.

Vihsti, lihsti leetutin,
Lai es ahtri leela augu,
Lai es ahtri leela augu
Vihdsj zitām meitinām.

59.

o a o o

Ogotaji.

Ogu laiks flahst. Semenēs jau gatavas. Ogotaji dodas uš mešču ar krušitēm un grošineem. Olnizas galā behrni atrod virmās šarkanās semenēs. Šzirtumā daščas weetas no ogām glušči šarkanās. Ogotaji paeħd pašči un peelaja pilnuš traufus preekšč mahjnoeķeem. No garā gahjeena masee ogotaji wakarā peekufušči un eet agri gulet.

60.

Mihklas.

Nem nošt, top leelafs.	(Bērs)
Masa muzina, diwejads alus.	(Da)
Plis bej kreķla, kreķlis ašotē.	(Šerš)
Abi gali dšihwi, widus nedšihwš.	(Krols, artis, lras)
Otram koščj, pats kleeđj.	(Sihģis)

g 7 G G g G

Gulbis.

Gulbis ir leelaks, stipraks un šķaistaks par wizeem peldetaju putneem. Gulbi jauz par peldetaju putnu waldineeku. Winšch ir balts kà sneegs, spihdošcham azim, melnu knahbi un melnàm kahjàm. Gulbim garšch fakls. Peldedams winšch to tura šķaisti isleektu. Gulbim loti zehls isškats, kad tas peld starp šalàm needràm klušà, tumšchà uhdeni.

„Schta un Skola.“

b b B B

Basniza.

Basniza ir leela šķaista ehka ar augsteem logeem un garu torni. Basnizas torni karajas swans. Torna galà ir krušts. Ap basnizu aug loti. Basnizà zilweki luhds Deewu, kluušas mahzitatjà un dšeed, kad školotajs špehlè ar ehrgelèm.

r r R R r

Rihis.

Rihis saule spihd sposhji. Rijas pileeni mirdj
sahle un lapas. Rihms wehjsch kustina koku galotnes.
Raiba rinda pa olnizu solo ganams pulks. Rudsu mala
Rastinsch uszehlis saki un aisskreen tam pakal pa krukmeem.

Tautas dseesma.

Ritin rita rihis rasi
Pa osola lapinam;
Ta rit bahru osarinas
Pa bahleem waid sineem.

d d D D

Dahrjs.

Dahrjs ir mahjai par glihtumu un dod ari leelus
labumus. Dahrjos aug ahbeles, ogu krukmi, pukes un
dashadas saknes. Gar schogu eestahditi zerini un egles.
Dahrja eetaisiti zelini. Ehnainas weetas eerihkoti solini.
Dahrja behrni labpraht skraida nu rotalajas.

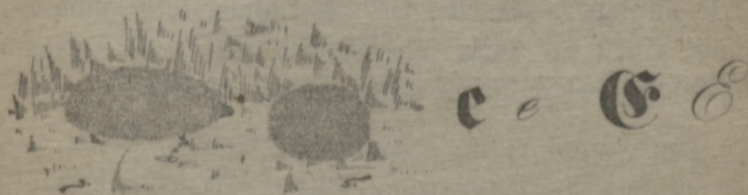
66.

Dahrsinsch.

Man dahrsinsch pee mahjas,	Dur smejos un dseedu
Durp labprahit es eju,	Dur gawilet waru,
Dur lehzu un deju,	Dur icho un to daru,
Dur nepeekuhst kahjas.	Durp allasch es eetu.

R. R.

67.

Efis.

Efis dsihwo meschos, laukos un dahrsjos. Deenâ winsch gul un wakara isheet us medibâm. Efis ter peles, kulkainus un tshuhstas. Wiša escha wirspuse apanguši ar asâm adatâm. Kad tuwojas eenaidneeks, efis same-
tas lamolâ — eewell galwu un kahjas pawehderê. Mhr-
pusê tad wisapfahrt stahw asâs adatas. Kas esi aisteef,
tam dur wina adatas.

68.

Mihklas.

Mafs, mafs eserinisch, wisapfahrt swej-
neezini.

(nqoqa do hqhqh)

Istaitit newar, panest war.

(nwa)

Peezas mahsinas, zita zitu dfenâ.

(nhtv swqk)

Saime ehd, galds runâ

(shfta vjhg)

Garais Peters schkehrfu krellu walkâ.

(shrs)

st // St //

Strautinšč.

Strautinšč tel burbulodams pa olinām un smiltim. Stahwee krašti apanguschi ar kupleem kokeem. Starp salām lapām pazelas ilaikas egles. Neekstotoji pamani-
juschi wahveri un dženā winu no jara uš saru. Wah-
were uskreen egles galotnē. Starp škujām un tšheeku-
reem wina te pašuhd wajataju azim.

70.

Tautas dšeesma.

Sehdu tehwa krehslinā,
Leeku tehwa zepuriti;
Leela tehwa zepurite,
Druhšt man tehwa padomina.

di *sd* Di *Df*

Dšimtene

Dšimtene ir ta weeta, kur zilweks dšimis un ušaudšis. Dšimtene tam mišlaka par wišām weetām. To šajuht mašs un leešs, jauns un wežs. Kam šwešchumā jadšihwo, tam prahts nešaš uš dšimteni. Mišla ikkatra laba wehštšs, šo dšird no dšimteneš. Ša dšimtenei neklahjaš labi, tad winas loti šehhl. Dšimteni zilweks nešpehi aišmiršt, ja ari to gribetu. Deews lai šwehti mišlo dšimteni.

„Šeha un Štola“.

Dšimtenei.

Par wišām šemēm pašaulē
Man dahrgaka tu, dšimtene,
Ar šawām druwām bagatām
Ar šawām šašām birštalām.
Šaš tewi karšti nemihlo,
Naw wehrtš, ša tewi apdšihwo.

Ļapas Mahršintš

73.

ſch Sch ſch ſch Sch Sch

Schuhpotnes.

Schuhpotnes kar leeldeenās. Pee ſchuhpotnēm ſa-
pulzejas leeli un maſi aplaimes eedſihwotaji. ſauneklī
ſchuhpojas, behrni rotalajas, wezee ſehd ap ugunsturu
un ſarunajas. ſchagaru blahti ſtahw blakus ugunim.

74.

Wihkla.

Eſmu teewiſch un garinſch,
Ne man kaulu, ne ſobu;
Bet kam eſ ar duſmām koſchu,
Tam tuhlin aſinis uſlez. (vobrihok)

75.

**tſch Tſch
dſch dſch Dſch Dſch**

Tſchigani.

Tſchigani ir klejotaju tauta. Wineem naw paſtah-
wigas dſihwes weetas. Tſchigani dſihwo pa waſarām telts.
Tee labpraht apmetas meſcha malā, tuwu pee uhdens,
kur wini ker ſiwis. Tſchigani leeli ſirgu mainitaji un
dihditaji. Dſchindſchala tſchiganam aiſween pee rolas.

76.

Tautas dseefma.

Iſchutiſchi, guli, lahtſcha behrns,
 Plakanàm kaſjinàm;
 Tehws aigahja biſchu kopt,
 Mahte ogu palafit.
 Tehws atneſis medus podu,
 Mahte ogu wahzelit'.

77.

f / F F h h S H

Fabrifa.

Fabrikai leeli logi un gari ſkurſteni. Fabrikà ruhž un greeſchas maſſhinas. Pee maſſhjinàm rihtlojas ſtrahdneeki. Fabrikàs iſgatawo audumus un papiru, te aſtrahdà metalus, kofus un daschas zitas weelas.

78.

Burtu kahrta.

a A, b B, c C, d D, e E,
 f F, g G, a G, h H, i I, j J,
 k K, l L, l L, t L, m M, n N,
 n N, o O, p P, r R, r R, ſ S,
 ſch Sch, di Di, diſch Diſch, ſ s S,
 ſch Sch, t T, tſch Tſch, u U,
 w W, z Z.

79.

Pecturas sīmes.

, komats	„ “	pehdinas, runas sīmes
; semikolons	^	jumtinsch
: kolons	`	pusjumtinsch, afots
! issauzejs	•	beedru sīmes
? jautatajs	'	noihšinatajs
. punkts	. . .	daudspunkts
— domu sīme	()	eekawas

80.

Skaitli un skaittu sīmes.

•	• •	• • •	• • • •
weens	divi	trīs	čhetri
1	2	3	4
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>

• • • • •	• • • • •	• • • • •
peegi	šešči	septini
5	6	7
<i>5</i>	<i>6</i>	<i>7</i>

• • • • •	• • • • •	• • • • •
• • • • •	• • • • •	• • • • •
astoni	devini	desmit
8	9	10
<i>8</i>	<i>9</i>	<i>10</i>

weenpadsmit	diwipadsmit	trihspadsmit	tſchetrpadsmit
11	12	13	14
<i>11</i>	<i>12</i>	<i>13</i>	<i>14</i>

peezpadsmit	ſeſchpadsmit	ſeptinpadsmit
15	16	17
<i>15</i>	<i>16</i>	<i>17</i>

aſtonpadsmit	dewinpadsmit	diwdeſmit
18	19	20
<i>18</i>	<i>19</i>	<i>20</i>

81.

Suns un ſaki.

Kahds ſuns dsina ſakenu. Wiſch nebija wairs
 tahlu no ta. Te nejauſchi iſſchahwäs no meſcha leels
 ſakis. „Kauj wilks maſo, kerſchu leelo“, ſuns domaja.
 Suns bija jau peekufis un neſpehja leelo ſaki panahkt.
 Drihs leelais ſakis noſuda, un ari maſais pa to laiku
 bij aiſbehdſis. Nu ſunim bij jaeet tulkſchä mahjäs.

„Stolas Dreugs“.

82.

Rā sakis dabujis pahrplihšusčas luhpas.

Sakis bijis weenigais radijums, no ka nemeens neesot behdšis. Par to sakis loti nošķaites un gribejis sewim galu darit Sakis gahjis nš ešeru un gribejis šlihžinatees. Bee ešera bijuščas wardes — tās ešot no wina behguščas. Tad sakitis ešot šmehees, kamehr winam luhpas pahrplihšusčas.

Tadehl jati ir ar pahrplihšusčām luhpām.

Tautas pašaka.

83.

Tautas dšeesma.

Sihki, masi šchagarini
Pašchi puhta, pašchi dega;
Sihkas, masas meitenites
Paščas wehrpa, paščas auda.

84.

Gahrdaš asajds.

„Schodeen asajds naw gahrds“, meitene šazija, pušdeenu ehšdama. — „Nu, wakarinas buhs gahrdakas“ mašte atteiza.

Behz pusdeenās mahte gahja dahrsā rawet un nehma meiteni lihds. Tur winas strahdaja tšhakli lihds wehlam wakaram. Wakarā mahte uslika atkal ehdeenu uš galda. „Ah, šchis pawisam zits ajajds!“ meitene eefauzās, garšchigi ehjdama. — „Šchis tas pats ajajds, kusch bija pusdeendā,“ mahte šmeedamās atbildeja. „Tagad winsch tew isleetas gahrdaš tapehž, ka biji špirgtā gaisā un tšhakli strahdaji“.

„Schla.“

85.

Wakara dšeesmina.

Jau deena atkal beidsas,
Škweens uš dušu šteidsas. —
Kungs wiseem meeru nesi,
Par šargu tumšā eši.

x. x.

86.

Putni jafargā.

Kahdā dahrsā dšihwoja daudš putnu. Reiš pawafari nerahtni behrni ispostija winu perekus. Drihš apklusā putnu jautrās dšeesminas un wini ašlaidās prom. Putnu weetā eeradās ziti kustoni — tahrpi, kuruš agraf putni nolāšija. Šokš palika kaili. Dahrsā wairš nebija ne jaukuma, ne pawehna, ne auglu.

„Behru draugs.“

87.

Šapchž pehrfona laikā fokā apafšchā newar štahwet.

Pehrfons weenniehr meklejot welnu un fur tad welns pabehgot, tur pehrfons tuhlin šperot. Klajumā

welnē newarot nekur nošlehytees, tadehl meklejot ehkas, fokus. Un, luhk, tadehl nedrihkstot pehrkona laikā nekad pee ehkam, waj kokeem glaujtees — tur stahwot welnē ; un kad welnu špers — nošpers newainigu zilweku lihds.

Tautas patāka.

88.

Tautas dseejma.

Ekur puika, tam bij wara,
Kas ar waru leelijās!
Ar kruhtim kalnu gahša,
Nigu neša jaujinā,
Zelgawinu, leelu pili,
To palika paduše.

89.

Wills.

Wezos laikos wills gahjis ganos un winam waja dseja ikrīhtu šītu kufuli zept. Weena jaimneeze leela laiskuma dehl neešot wis kufuli demuši, bet nodedšīnajuši karstu akmeni un eemetuši willkam mutē. Wills gahjis pee Deewa suhdset un luhgtees: kā winjā nu lai maiši pelnijot? Deewš jazijis,

lai ejot ween un dšihwojot un fo winšch wehlešchot, to šchis lai ehdot; bet ta šihme pee šcha lai paleekot.

Eadehl ir wiſi wilki ar metnu mnti lihds ſcho paſchu deenu.

Tautas paſofs.

90.

Dſimta.

Man ir tehtinšch un mahmina, diwi brahlifchi un weena mahſina: Wiſi mehš kopà — wezakì un behrui — eſam weena dſimta jeb gimene.

Tehtinšch un mahmina loti mihl muhs: wini muhs uſtur, mahza uſ labu un ſargà no launa. Mehš labpraht ſaweem wezakeem paklauſam un kalpojам.

„Behrui Draugs“.

91.

Tautas dſeeſma.

Atſehdees, atpuhtees,
Mana wezà mahmulina;
Gan tu biji peekuſuſi
Mani maju aukledama.

92.

Gada laiſi, mehneſchi un nedetas deenas.

Bawaſars, waſara, rudenš un ſeema ir tſchetri gada laiſi.

Gadam ir diwpađſmit mehneſchi: janwars, februars, marts, aprilis, maijs, junijs, julijs, augusts, ſeptembris, oktobris, nowembris un dezembris.

Mehnesim ischetras nedelas. Nedelai septinas deenas: pirmdeena, otrdeena, treschdeena, zeturtdeena, peektideena, sesideena un ņwehtdeena.

Vapša ar pihipi.

Vapša redseja, ka zilweti ņmehteja — winai ar eegribejās pašmehtet. Un neko wairaf — nogahja weenu deenu uņ klastako pilsehtu un nopirka pihipi. Mahjā nahkdama, eegahja lauka iņtuhni un tuhlin eeņahka ņmehtet. Bet newitot dširkstele iņkrita no pihpes — ņauņee ņalmi aiņdegās un nu lapša bailēs ar to paņchu aņti dsehja, ka dsehja. Bet aņte apšwila un nu bija jaaiņeet ar apšwiluņchu aņti.

Tautas paņata.

Zuhku gans un welns.

Weenreij ņehns eņera malā ganija zuhkas un wijsa pahtagas. Wij, wij — eeranga welnu no eņera iņleenam. Welns waizā: ko ar auklu darisņhot. Sehs atbild:

„Seeņchu welnam dseesmu zeeti!“ Welns iņbihstas un praņa ņehnam: waj wiaņch tik ņpehzigis eņot? Sehs tihschi iņleekas duņmigs un uņņauz welnam: „Kā? tad tu manus ņpehtus wehl te iņtaujāņi! Waj gribi redset: — tuhliit raukņchu eņeru zeeti un aiņņeeņchu tew kaklu!“ Nu welns wehl wairaf iņbihstas, — ņahk luhgtees, ņahk ņehnu par kungu ņaukt — lai tā nedarot!

Bet sehns — palizis droščakš — jahks welnu
tramdīt pehž šawa prahta; — beidsot leef welnam ari
danzot. Welns atšaka, ka nemahkot danzot. Nu, ja
nemahkot danzot, lai tad rahdot, žit wiščh stīpris esot.
Welns leelas, ka esot aplam stīprs: — warot firgu
pazelt; bet sehns šmejas: „Sirgu pazelt ween, tas naw
nelas, bet ja es sirgu eekemščhu kahju šarpā — ap
ščhito ešeru apneščhu — tas ir špehks!“

Welns kļaušas, kļaušas — gandrihš negrib tizet. Bet
sehns kà lež firgam mugurā — peezehrt ar papešheem,
tā apjahj ešeram, ka noput ween, un welns nu tihri no-
šlumis, ka wehl weens pašaulē, kas par winu stīpraks.

Un galu galā sehns eeweda welnu meičhā, eesčhehla
weenam kluzim galā šchhehlumu, eesprauda welnam tur
bahrsdu eesčhā un palaida, lai eet, kur gribedamš.

Tautas pašaka.

95.

Wiškla.

Dšimtehe man behrsa galā,
Tomehr mahjās strahdaju,
Kur ween šahku, katrā malā,
Wišur taišu ipodrumu . . . (vīojš)

96.

Latium burti.

a A, b B, c C, ch Ch, d D, e E, f F, g G,
ğ Ģ, h H, i I, j J, k K, ķ Ķ, l L, ļ Ļ, m M,
n N, ņ Ņ, o O, p P, r R, ņ Ņ, š Š, s S,
ščh Šch, sch Sch, ds Ds, dsch Dsch, t T, tsch Tsch,
u U, w W, z Z.

97.

Domeešhu įkaitu šihmeš.

I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.
1	2	3	4	5	6	7
	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.	
	8	9	10	11	12	

98.

Dautas džeesma.

Kur tu teži, kur tu teži, gailiti manu,
 Kur tu teži, kur tu teži, gailiti manu,
 No rihtina rašinā,
 No rihtiņa rašiņa?

Zeemā teku, zeemā teku meitas zelt,
 Zeemā teku, zeemā teku meitas zelt,
 No rihtina agrumā,
 No rihtiņa agrumā.

Cetezeju, cetezeju šehtinā,
 Eetezeju, cetezeju šehtinā,
 Trihs reisites nodseedaju,
 Trihs reisites nodseedaju.

99.

Wilks.

Wilks gar telu aploku loschpadams kahri gluhn us teleem. Šaimneeks ussauz: „Negluhni us maneem teleem!“ „Kā? waj man tawu telu dehl nebuhs brihw aplokā škatitees“.

Tautas pašaka.

100.

Ko sini, to neprāši.

Zeļagahjejs šastop šawu kaimiņu ar malkas wesumu un jautā: „Ko tu tur wed?“ — „Šeenu.“ — „Kas tas par šeenu, ta jau ir malka!“ — „Nu, ja patš redsi, ko tad wehl praši?“ N. N.

101.

Tautas dseešma.

To jums šaku, bekotaji,
Rihtos ilgi neguļat:
Wahwerite agri zeļas,
Ta tās bekas nolašis!

102.

Ahšja leeliba.

Ahšis dšehra pee upes. Pašehrees, šita kahju pee femes un šazija: „Ne par pašču wilku nebehdāšču!“

Wilks krehmos stahwedams, to dsirdeja un ussauza:
„Andreew, lo tu atkal runaji?“

„Ai, zeenigs mescha leelstungs,“ ahjis eesauzās,
„dsehrajam dsehraja waloda.“

Tautas wafata.

103.

Awens un wilks.

Awens leeleem rageem bij atschihrees no situ pulka;
blehdams nabadsinsch skraidija zitas aitas melledams. Te —
tab tewi nolahpamais! saskrehjās kruhtis ar paschu wilku. Wilks
ustleedsa: „Beeturi! man kas runajams: — es tewi ehdsichu!“

„Ta tab labi!“ awens eesmehjās, „es atkal zauru deenu
nostraidijos nahwi melledams — un nu ar leelām mokām reis
satiku. Bet tab nu nostahjees tur lejā un atplehti rihli labi
platu; es ustreeschu falnā un dsihws likschos tew wehderā eelščā:
es esmu dsirdejis, ta tab mana gata esot desmittahrt gahrdaka.“

Wilks tuhlin aplaisijās ween, nostahjās lejā un atplehta rihli, zīl jau nu jaudaja.

Bet awens — labi attezejees — dēwa ar rageem taħdu draħseenu wilkam pa galwu, ka wilks turpat uš weetas palika gušam.

Awens smeedamees aīsgahja. Wehlať wilks, no belseena atšhilbis, ušzehlās brīhnidamees: Škreen tawu škrehjeju — uguns ween gar azim nostepās; un, nu ihsti nēmaš nēfinu: waj wińšč man iškrehja zauri, waj aiškrehja garam, bet wehderā, leekas, nebuhš palizis. Tautas paša.

104.

Nepaklaušiba.

„Šargatees no medus, wihna un no degoščas šwezes,“ teiza wezá muščha us šaweem behrneem. — „Neeki,“ domaja weena jaunā muščha, „medus tatščhu ir šalds.“ Wiņa ehda medu un eestiga tur. „Wihns ir tik gahrds“, teiza otrā. Ta dsehra, apreiba un nošlihka glahsē. „Šweze ir ļoti škaista un naw ne ehdeens, ne dsehreens“, prahtoja treščhā. Wiņa eelidoja leešmā un šadega.

N. N.

105.

Tautas dseešma.

Tez, Laimite, tū pa preekšchu,
Es tawās pehdiņās,
Man naw šawas mahmuļiņas,
Kas laimīti nowehleja.

106.

Selta atšlehga.

Weenā aukstā, aukstā
wašaras deenā weenā
sehns brauza meščā
malku žiršt. Winšč,
nabadšinsč, dikti bij no-
šalis. Ko nu daris?
Sadomaja žneegu no-
gruht un uguni' uskurt,

ta war šafilditees. Nu, un žneegu rakdams — ko do-
majeet — winšč usrafa šelta kastiti.

„Bet, pag!“ winšč atminejās, „kur kaste ir —
tur ari atšlehgai wajaga buht.“ Un nu mekleja at-
šlehgu — un nu tublin šlehgs walā . . .

Gaidišim tad nu, kad winšč atšlehgs, tad redšešim,
kas tur labs eekščā buhs!

Tautas pajata.

107.

Mihklas.

Kas prot wišas walodas?

(Arbals.)

Masa, masa muziņa, melns alutiņšch. (Tintes pudelite.)

Şarkans wihriņšch, saļa bahrsdiņa. (Burkans.)

Kurai galwai matu weetā lapas? (Kahpostu galwai.)

Tşchaumalu ehd, kodolu met semē. (Plūme, ķirsis.)

Lez kà saķis naw saķis, peld kà
siws, naw siws. (Warde.)

Şarkana gotiņa, şeena waldsiņšch. (Oza.)

108.

Sofis.

Reiļ lapja gahja gar mahjām un eeraudsiņa soļu baru ņehtā tupam. Lapša preezajās: „Nu esmu nahkuņi isdewigā brihdi!“ un ņahka sošis jau tramdit. Bet sošis eesahka waimanat un tiļ ņehhliģi luhgtees, ka lapjai

drošchi aņaras birtu, ja buhtu ņapratuņi, ko winas tur luhdsās; bet tā ta nelaiime: sošis nerunaja ne pa pru- ņiķi, ne pa latwiķi — runaja tikai pa sošiski un lapša to neņaprata. Veidsot — par laimi — pulkā gadijās

wezais tehwinšch, — tas mahzeja skaidri latwiški un tas tad nehmās ištahstīt, ka šosim tahda eerascha: — ja tai šotees mirt, tad wišnotal janodseedot dšeesma.

„Labi“ — lapša atteiza — lai dšeedot ahtri. Bet šosim newedas nebuht ahtri: weena eejauzās: „Ga!“ otra: „Ga!“ un kamehr tas „ga“ naw apgahjis apgahjis apkahrt, lapšai jagaida un, šinamš, mums ari japagaida — newar jau šinat, kaš tur wehl uotikš.

Tautas pašaka.

109.

Tehwa tehwa osols.

Mana tehwa tehwa, wezà tehwa laukà bij zitreis weens leels, leels osols. Tani osolà bij weena kastite un taš kastitè bij peļu astites — zik tās astites bij garas, tik ari ir schi pašaziņa bij gara.

Tautas pašaka.

110.

Repectizigà preedite.

(Pašaka).

Breedite nebija meerà ar šawàm ašàm adatàm. Wina wehlejšās, kaut tai buhtu šelta lapas. Pağahja nahtš. Breedite ušmodās un eeraudšija; ka tai šelta lapas. Še gahja kahdš ubagš winai garam nu nolafija wišas lapas.

Tagad preedite wehlejšās, kaut tai buhtu štikla lapas. Otrà rihšà wina eeraudšija šew štikla lapas. Še šazehlās štipra wehra. Wešchà briššcheja un brakšcheja. Štikla lapas šašchihda gabalu gabaloš.

Ņu preedite wehlejšās šalās lapas, tā ziteem kofeem.
Un, luhk, nahkojšā rihā to apklahja škaistās šalās lapas.
Te gabijās šakai eet garām ar šakleneem. Wini ša-
šlehjās ap kociņu un noehda tam wišās lapas.

Ņu preedite wehlejšās šawaš wežās adatas. Nah-
kojšu rihā preedite bija tehrpta šalā škuju apgehvbā.
Wina loti preezajās un bija aišweenam meerā.

„Šolas Druva“.

111.

Leelā kahpostu galwiņa.

Diwi jaunekļi, Jahnis un Peteris, gahja reis
gar šakņu dahrsu, kurā auga brangi kahposti.

„Paškatees,“ Peteris teiza, „kas par leelām
kahpostu galwiņām aug šchint dahrsā!“

„Kas tur ko brihnitees?“ atteiza Jahnis, kuršch
labpraht mehdsā paleelitees. „Es reis redseju kah-
postu galwiņu prahwas māhjas leelumā.“

Peteris, kas pehz amāta bija waškalis, teiza:
„Tas jau wišs war buht! Ari mehs reis ar mei-
staru taišijām tik leelu katlu, kā kreetnu basnizu.“

„Pateesi?“ Jahnis brihnidamees eešauzās: „bet
šaki, kam gan jums tahda katla wajadseja?“

„Gribejām, luhk, wiņa wahrit tawu leelo kah-
postu galwiņu,“ Péteris atteiza.

Jahnis šaprata un nokaunejās.

„Šehkla.“

112.

Pašaziņa.

Klaūšees wiša istabiņa,
Lai es teizu pašaziņu:
Blušiņ kuhla zirzeniti
Pee mateem wasadama —
Bluša, ņeewa, maltu gahja,
Zirzens behrnu neaukleja.

Tautas dseesma.

113.

Welni un puišis.

Weenreis welni bij nosagušchi puiši ņew par
šulaini un usturejušchees rijā. Kahdā jaukā ņaules
deenā tee isgahjušchi rijas preekščā pagulet ņaul-

gosni. peeteikdami puišim: ja redsot kahdu mah-
koni, waj dsirdot pehrkonī, lai tad pamodinot steig-
schus ween. Nezik ilgi, nahzis ari pehrkonis. Pui-
šis domajis: „Pag, pag, es juhs, paganus, te zel-

šču gan: lai pamiso ari weenreis ahdas!" Jau pehrkonis špehris weenreis, otrreis — šchee gul, kà nošisti. Te puisim eesitees prahtà: „Ja pehrkonis buhs itin tuwu un ruhkdams usmodinàs wipus, tad tee behgdami eeskrees atkal rijâ atpakaļ; bet, pag, pagreesišču wišcem kahjas prom no rijas, ja tad modišees — kas sin — aisbehgs us otu puši." Un pareisi: lihds ko pehrkonis tepat eeruhzees, tà šchis usblāhwis: „Šarkanaušchi, šarkanaušchi, — silais nahk!" Ak tu schehligais! wiši welni tuhliņ kahjup un nedabujušchi ne apškātāes, kur rija: us kuru puši kahjas bijušchas, us to puši ari aislobušchi, kà putenis. Rija no ta laika bijuši tihra un ari puisis tizis waļam.

Tautas pasaka.

114.

Varunas.

Mafs zinitis gahsch leelu wešumu.

Tehwō pabaro pulka behruu, bet daschreis pulka
 behruu newar pabarot weenu pašchu tehwu.
 Ja naw gudras galwas, turi weeglas kahjas.
 Durwis grosas kahjhos, slinkis sawā gultā.
 Kas negrib strahdat, tam ari nebuhs ehst.
 Meleem ihsas kahjas, drihs war panahkt.
 Nasa dsifina larsiumu, labs wahreds dufmibu.
 Bads mahza strahdat, aufstums tezet.
 Otram bedri rok, pats eekriht.
 Labat nabags ar godu, nekā bagats ar faunu.

115.

Breedis pee upes.

Stalts breedis dšehra pee
 upes. Winšch dšerdams še-
 wi apluhkoja uhdeni.

„Šahdi man košchi ragi,
 winšch šazija. „Lee pušchto
 ká wainags manu galwu.
 Šikai šchehl, ka tahdas ne-
 jāufas, teewas, garas šajas. Ka Deews jel dotu, ka
 gurni brestu un kahjas paliktu ihsatas. Tad es buhtu
 pats dailakais dšihwneeks.“

Breedim tā runajot, ušreis atškaneja tahlumā med-
 neekā taure. Šuni jau šahla kwekšchet. Breedis ahtri
 metās kahjās Apsmahdetās, weeglas kahjas to drihs
 pahrneša pahr wišeem klajumeem. Te winšch nonahkt
 mešcha beejumōš un newar tilt projam. Šlawetee ragi

wisur keraš kofde. Suni wina panahza un gahsa to
pee semes. Medneeki to noščahwa.

Stenders.

116.

Tantas dšeesma.

Zihrulis dšeedaja,
Bašara nahza;
Zep, mahte, tukuli,
Es ešču ganos.
Ja zepši leelu,
Tad dšihšču taħlu;
Ja zepši masu,
Tad wahrtu galā.

117.

Seema.

Dakti šasniguši beesā šneega šahrta. Šā miħšta,
balta wilnaine wina apšloħj lautuš un plawas, meščuš

un krumus. Sem fīltās sneega segās apgulstās seemas meegā sehlinas, saknites un pumpuri lihds preezigai atmodai fīltā pawasara šaulē.

Behrni wairs newar istabā nozeestees un gaida uš brihdi, kad warēs laukā dotees. Wini ir tikpat preezigi sneegā, tā pawasara šaules starōs uš šala maurina. Wišu deenu teem rolas pilnas ar darbu. Tee pilojas, wišinas ragutinās, wel šneega pikas, zel zeetolšhnuš, taiša šneega wihrus.

Masēe darbīneeki pahruahł mahjā glušchi peekufušchi. Waigi teem šahrti, bet azis eet zeeti jau pee wakarinu galda. Bes kaweschanās wini ušmeklē šawas gutu weetas un ašmeeg baltōs palagos, tā pumpuri sem šneega sedšenes.

118.

Zihrulis.

Zihrulis ir patš pirmais pawasara wehstnešis. Kad tikai kur uškalninos šneegs nokušis, wišch jau klahł un augsti gaisā preezigi trallina šawas dšeesminas. Kas pawasari pirmais dšird zihruli dšeedam, tas šludina to ziteem, tā dahrgu wehsti. Zihrulis dšeed pee mums zauru wafaru. Tiklo parahdas rihta blahšma, wišch šahł jau dšeedat un beids tikai wakara krehšlā. Sewišchi behrni labpraht klanšas zihrula jautrajās dšeesminās.

Zihrulis ir pelekā špalwā un kreetni leelaks par šwirbuli. Winam pamasa galwa, šlaks knahbis un deesgan gari špahrne. Wišwairahł wišch ušturas tih-

rumos. Tur kahdâ dobumâ wiinich no jumlgâm un
 astréem taira perekli, tur mahtite eedehj 5—6 olinas.
 No olinâm ta isperê behrnius. Sahkumâ tee ir faili,
 bet drihj wini apaug spalwinâm. Bezaki behrnius
 baro ar muschâm un kufainischeem. Stad zihrueni isaug
 leeli, wini atstahj perekli un mieklê pašchi sew baribu.
 Rudeni, kad atmetas wehsaks laiks un nošuhd kufaini,
 zihruelis atstahj muhsu semi un aijselo us siltakâm pušem.

J. Davis.

119.

Skolâ, skolâ, eesim skolâ.

Skolâ, skolâ, eesim skolâ,
 Ko mehs mahjâs darišim?
 Skolâ gudribâs mums šola,
 Mahjâs mulki palikšim.

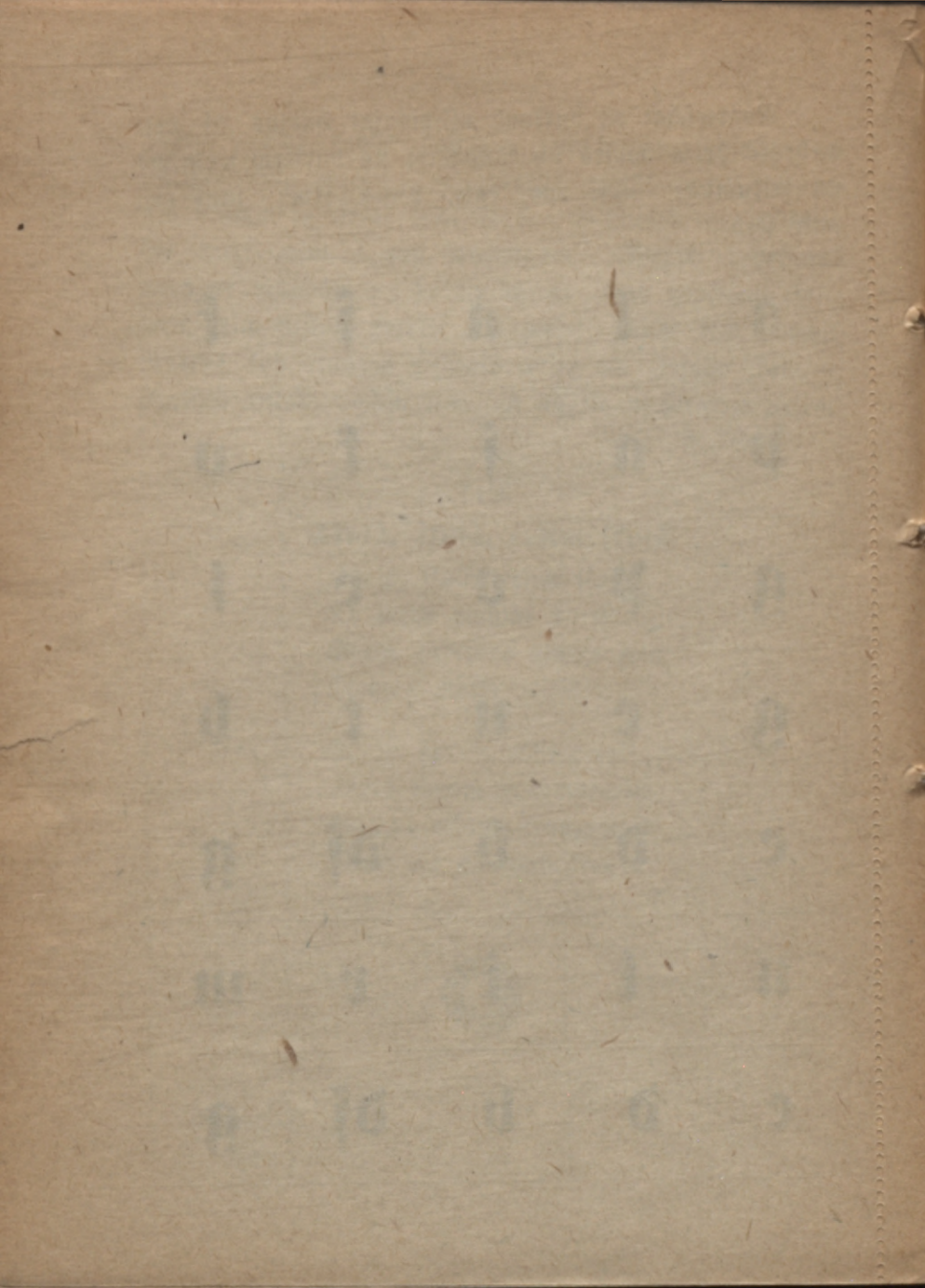
Skolâ, tur ir ihsti preeki,
 Skolâ topam grahmatueeki.
 Lai tad tekam, traugamees
 Skolâ eet un mahzitees!

W. W.

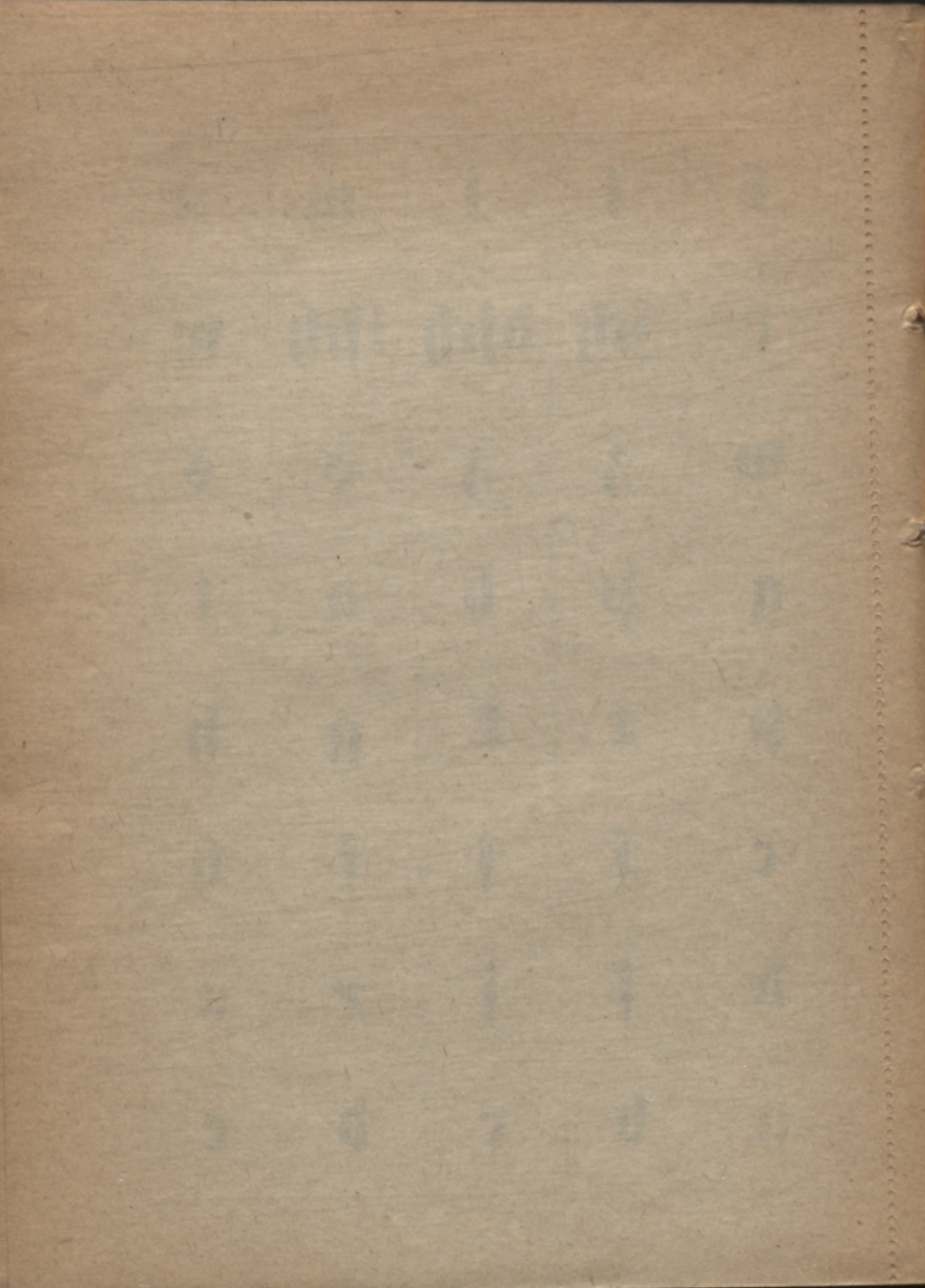

Rogreeshat pa burtam, uslipinajat burtus us pee-
 mehroti beeja papira un fastahdeet no burteem wahrduus
 un teifumus: ala, oga, egle, bulta, irbe; suns rej,
 puke feed.

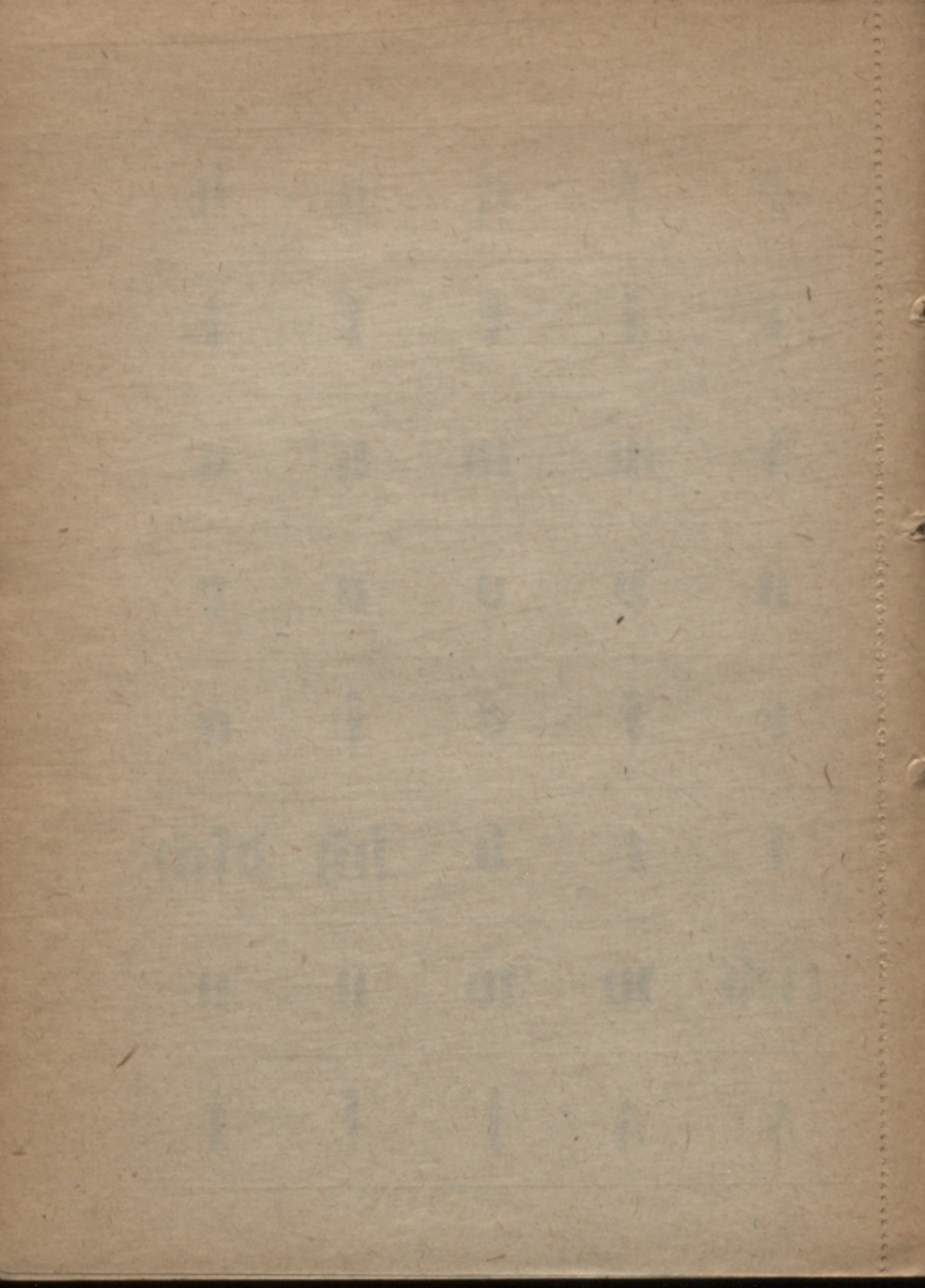
a	l	a	ʃ	f
p	a	ʃ	f	o
g	p	o	e	l
g	e	u	t	b
e	d	b	dʃ	g
u	l	i	r	m
e	d	b	dʃ	g

f	f	l	m	n
r	sch	dich	tich	w
w	z	z	s	s
g	p	b	a	l
p	t	f	g	h
e	i	i	f	h
d	i	j	r	a
a	b	e	d	e

e	f	g	g	h
i	i	f	f	l
t	m	m	n	n
u	p	o	o	r
e	i	s	i	a
l	t	b	sch	dich
tich	w	w	n	n
o	o	i	i	i

sch

di

s

b

p

a

p

e

e

b

a

a

a

a

a

e

e

b

b

b

e

e

e

e

e

u

u

u

u

u

o

o

o

o

o

u

u

i

i

i

417.20

LATVIJAS NACIONĀLĀ BIBLIOTĒKA

0311011413

J. Rauskas apgahdibâ, Walkâ

:::: isnahkuschee jaunakee isdewumi ::::

	Latw.	nauda R. Kp.
Linarda Laizena „Eeslehgtee“ stahsti	2	50
J. Akuratera, „Sapni un likteni“ stahsti	2	25
Ed. Wirsa, „Deewischkas rotalas“ dsejas	4	—
Pawils Rosits, „Skanoschais laiks“ dsejas	1	—
P. Rosegera, „Kâ wiensch atrada seltu“ un ziti stahsti	1	—
R. Waidaweets, „Saules atgreeschana“	—	50
Dram. biblioteka № 1—5 Arkadija Awer- tschenko „Peezi weenzehleeni“	1	25
Dramat. biblioteka № 6. Akmengrawas Janzis, „Neisdewusees nelaimē“	—	25
Dramat. biblioteka № 7. Montegi Glass, „Potaschs un Perlmuters“	1	50
Masâ abeze „Strauts“, sastahdijis J. Stiprais, ilustrejis J. Springis	1	—
J. Stiprais, „Rokas grahmata wahzu walodas paschmahzibai“. Zeetos wahkos.	â	—

Atrodas sagatawoschanâ un drihsumā isnahks:

Linarda Laizena „Laterna tumsâ“	
„ „ „Bula wasara“	
„Latw. tautas pasakas“. Sakopojis J. Stiprais Ilustrejis J. Springis	
Winitschenko „Meli“	